

Asia: VN/14657/2025-STM-56

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ystävällisesti pyytää ottamaan huomioon esittämänsä näkemykset esitysluonnoksesta.

OAJ jätti lausunnon esitysluonnoksen aiemmasta versiosta 20.11.2025. Hallituksen esitysluonnosta muutettiin aiemmasta siten, että asumisaikavaatimus koskisi vain sitä vanhempaa, jolle kotihoidon tuki maksetaan, ja jatkossa tuki maksettaisiin aina lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle henkilölle.

OAJ katsoo, että esitysluonnos on tehtyjen muutosten jälkeen edelleen ongelmallinen, eikä kannata esitystä. Esitysluonnoksen tavoitteet perheiden kotoutumisen tukemisesta, vanhempien työllistymisestä, kielen oppimisesta ja perheiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisesta ovat sinänsä kannatettavia, mutta keinot, joilla tavoitteisiin esitetään edettäväksi, ovat ongelmallisia ja heikentävät lasten ja lapsiperheiden yhdenvertaisuutta. Lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen esityksenluonnoksessa esitetyin keinoin liittyy merkittäviä epävarmuuksia, mikä tunnistetaan myös esitysluonnoksessa. Jäisi varsin epävarmaksi, saavutettaisiinko esitetyillä keinoilla niitä tuloksia, joita hallitus tällä esityksellä tavoittelee. Sen sijaan on suuri riski, että esitetyillä muutoksilla lapsiperheköyhyys ja eriarvoisuus lisääntyy tilanteessa, jossa hallituskauden aiemmat sosiaalipoliittiset päätökset ovat ilmiötä jo pahentaneet. Esityksen vaikutusarviot myös tuovat esiin riskin, että osa perheistä päätyy hoitamaan lasta kotona ilman taloudellista tukea. Vaikutukset kohdistuisivat erityisen haitallisesti maahanmuuttajataustaisiin äiteihin ja yksinhuoltajiin.

Pidämme oleellisena, että oikeutta ja osallistumista päiväkotien pedagogiseen varhaiskasvatukseen vahvistetaan yhdenvertaisesti kaikkien Suomessa asuvien lasten osalta. Sitä tulee kuitenkin edistää ratkaisulla, jotka eivät aseta perheitä ja lapsia keskenään eriarvoiseen asemaan.

Perhevapaajärjestelmää ja lasten hoitotukijärjestelmää tulee tarkastella ja uudistaa suunnitelmallisesti kokonaisuutena, myös kotihoidontuki osana kokonaisuutta. Pikaisimmin tulisi poistaa kannustimet, jotka heikentävät perheiden muiden alle kouluikäisten lasten kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistumista, ja kohdentaa kotihoidontuki nuorimpiin lapsiin. Muutokset tulee valmistella siten, että ennakoiden varmistetaan laadukkaan varhaiskasvatuksen resurssitarpeet.

Esitetyn lainmuutoksen oletetaan lisäävän varhaiskasvatuksen kysyntää erityisesti isojen kaupunkien alueilla, joilla varhaiskasvatuspaikat ovat jo nyt täynnä ja pula koulutetuista varhaiskasvatuksen opettajista suurin. Lisäksi esitetty muutos siitä, että kotihoidon tukea maksettaisiin vain lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle, voi vaikuttaa sellaisten perheiden ratkaisuihin, jotka nyt järjestävät kotihoidon tuella lapsen hoitoa perheen ulkopuolisen hoitajan toimesta. Myös tällä muutoksella voi olla vaikutuksia lasten varhaiskasvatukseen osallistumiseen. Esitysluonnoksen mukaan vuoden 2024 kotihoidon tuen saajamääriin perustuvan arvion mukaan tällaisia perheitä olisi noin 2200 vuodessa.

Korostamme, että kaikkiin muutoksiin, joiden arvioidaan lisäävän varhaiskasvatukseen osallistumista, on kohdennettava tarvittavat taloudelliset resurssit varhaiskasvatuksen laatu varmistuen. Päiväkoteja ja varhaiskasvatuspaikkoja pitää lisätä riittävästi ennakoiden alueille, joilla varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus kasvaisi, lasten ikäjakauma huomioiden.

Kasvava lapsimäärä on otettava huomioon alueellisesti myös varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärissä. Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääntymisen vaikutusta varhaiskasvatuksen opettajatarpeeseen, eikä laskettu rahoituksen tarvetta varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen lisäämiseksi vastaamaan lainmuutoksen myötä kasvavaan opettajatarpeeseen.

Lasten vanhempien ja huoltajien käsitys varhaiskasvatuksen laadusta vaikuttaa siihen, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen. Tämä on oleellista huomioida, jos varhaiskasvatukseen osallistumista halutaan lisätä. Laadukkaan varhaisen kielenoppimisen turvaamiseksi tulee edistää myös sitä, että säädetään varhaiskasvatuksen opetuskielestä sekä opetuskielen kielitaitovaatimus varhaiskasvatuksen opettajille, erityisopettajille sekä päiväkodin johtajille.

Setälä Auli
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry